

[Axel Ivan Pedersen.]

over 30 milliarder kr., hvoraf der kun udtrækkes ca. 1 pct. om året eller imellem 10 og 15 pct. af det beløb, hvormed obligationsmassen stiger hvert år på grund af den byggeaktivitet, der allerede eksisterer. Det må derfor forekomme indlysende, at en forøget boligproduktion vil stille yderligere krav til obligationsmarkedet, og det er da også på denne baggrund, man skal anskue forslagene om større eget indskud såvel i det sociale byggeri som i privat parcelhusbyggeri, altså en større opsparing til boligformål. Det er imidlertid i det lange løb en fordel for de pågældende, idet en lavere prioritering til høje renter med de kurser, vi har, giver en tilsvarende lavere boligudgift. For det sociale byggeris vedkommende vil de 4 pct. mere i eget indskud udgøre en besparelse i lejen på mellem 300 og 400 kr. om året, og det bliver ikke mindre for parcelhusejernes vedkommende.

I denne forbindelse kan jeg ikke lade være med at gøre et par bemærkninger om de statslån til boligbyggeri, som vi havde i sin tid, men som det politiske klima i sidste halvdel af 50'erne gjorde det nødvendigt at forlade. Alle de velsignelser, man sagde ville flyde af en sådan handle måde, er imidlertid udeblevet, og det står da vist klart for de fleste, at det ikke er blevet nogen ubetinget fordel for det danske samfund, højst da for de kapitalinteresser, der nu over fondsbørsen er i stand til at profitere i højere grad end tidligere af byggeriet, også i den sociale sektor. Alene den omstændighed, at man nu eksperimenterer med muligheden af indeksregulerede obligationer, er i sig selv et bevis for nødvendigheden af at bøde på en udvikling i hele vort realkreditsystem, som ingen havde forudset, og som nationalbanken heller ikke trods hæderlige anstrengelser indimellem er i stand til at bøde på. Det kan som bekendt ikke nytte at græde over spildt mælk, men det er somme tider oportunt at erindre sig fejltagelser for ikke at gentage dem.

Den forøgelse af eget indskud, som fremtidig skal til — jeg håber, vi kan blive enige herom — hjælper nok noget på forholdene, men ikke tilstrækkeligt. Jeg tror ikke, som det er antydnet i de indledende bemærkninger til lovforslaget, at man kan

undgå en øget belastning af lånemarkedet med den foreslåede egenfinansiering. Der er nemlig andre områder i samfundslivet, hvor foreteelserne er af en sådan karakter, at det må forekomme rimeligt at tage dem op til fornyet overvejelse, fordi disse foreteelser også virker med til boligfordyrelse. Som bekendt har man f. eks. i det industrielle byggeri og værkstedsbyggeriet nogle meget rummelige ekstraordinære afskrivningsregler på bygninger, afskrivningsregler, som man gennemførte for at lette den industrielle udvikling, og som har betydet overordentlig meget, men det er jo et spørgsmål, om det er af så afgørende betydning i dag. Jeg ved det ikke; de fleste vil vel nok mene og måske også med rette, at det er uomgængelig nødvendigt at fortsætte den industrielle udbygning, men på baggrund af, at der på alle områder er mangel på arbejdskraft, kan man også med rette stille det spørgsmål, om tempoet for denne industrielle udbygning er det rigtige, og om den industrielle udbygning, der finder sted, ene og alene har produktionsmæssigt nødvendige formål, eller om den er dikteret af skattetekniske årsager.

Vi må nemlig ikke glemme, at det ikke er bygherren alene, der betaler; alle vi andre er med dertil på baggrund af de eksisterende afskrivningsregler med højst ejendommelige virkninger. En 40 pct.s ekstraordinær afskrivningsregel med 10 pct. om året på industrielle bygninger de første 4 år ved siden af den ordinære afskrivning på de sædvanemæssigt gældende $1\frac{1}{2}$ -2 pct. om året vil i mangfoldige tilfælde betyde, at de pågældende bygninger afskrives betydelig hurtigere, end prioriteterne afdrages, hvilket med andre ord igen vil sige, at de pågældende får skattelettelse, ikke alene for de ekstraordinære og ordinære afskrivninger, men også vedblivende får det for renteudgifterne på prioritetsgælden, selv om denne er betydelig større end den bogførte nedskrevne værdi af de pågældende bygninger.

Hvad dette betyder på obligationsmarkedet, behøver jeg næppe at give nærmere forklaring på, men jeg må føje en interessant kendsgerning til, nemlig at det er muligt for virksomheder, som byggede for blot nogle få år siden, i kraft af den siden da stedfundne konjunkturudvikling at søge